

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav pedagogiky a sociálních studií

DANIELA KREJČOVÁ

Obor: Pedagogika – veřejná správa
3. ročník – prezenční forma

**TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ ÚŘEDNÍMI
OSOBYMI**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: JUDr. Bronislava Coufalová

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literatury.

V Olomouci dne 16. 4. 2010

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji vedoucí své bakalářské práce JUDr. Bronislavě Coufalové za odborné vedení, za odpovědi na všechny mé dotazy a za všechny připomínky a cenné rady, kterými mě ochotně instruovala po celou dobu psaní mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1 TRESTNÝ ČIN	7
1.1 FORMÁLNÍ POJETÍ	9
1.2 ZNAKY SKUTKOVÉ PODSTATY	10
1.2.1 <i>Objekt trestného činu</i>	10
1.2.2 <i>Objektivní stránka trestného činu</i>	11
1.2.3 <i>Subjekt trestného činu</i>	12
1.2.4 <i>Subjektivní stránka trestného činu</i>	12
2 TRESTNÉ ČINY ÚŘEDNÍCH OSOB	14
2.1 ÚŘEDNÍ OSOBA.....	14
2.2 ZNEUŽITÍ PRÁVOMOCI ÚŘEDNÍ OSOBY	17
2.3 MAŘENÍ ÚKOLU ÚŘEDNÍ OSOBY Z NEDBALOSTI	20
3 SANKCE ZA TRESTNÉ ČINY § 329 A 330 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU	22
3.1 TRESTNÍ SANKCE	22
4 POROVNÁNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY STEJNÝCH TRESTNÝCH ČINŮ V TRESTNÍM ZÁKONĚ PLATNÉM VE SLOVENSKÉ REPUBLICE	23
5 DALŠÍ SOUVISEJÍCÍ TRESTNÁ ČINNOST	25
5.1 ÚPLATKÁŘSTVÍ.....	25
6 NĚKTERÉ OBECNÉ PŘÍKLADY ZNEUŽITÍ PRÁVOMOCI ÚŘEDNÍ OSOBY	27
7 TRESTNÁ ČINNOST POLICISTŮ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	29
7.1 INFORMACE O TRESTNÉ ČINNOSTI POLICISTŮ ZA ROK 2003	29
7.2 INFORMACE O TRESTNÉ ČINNOSTI POLICISTŮ ZA ROK 2006	31
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A JINÝCH ZDROJŮ	34

ÚVOD

Dnem 1. 1. 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb., v platném znění, který zcela nahradil dřívější trestní zákon č. 140/1961 Sb. a byl účinný od 1. 1. 1962 až do 31. 12. 2009. Dřívější trestní zákon byl v průběhu účinnosti mnohokrát novelizován, zvláště po hlubokých hospodářských změnách, ke kterým došlo v listopadu r. 1989. Během uplynulých padesáti let se několikrát měnila východiska a kritéria nutné reformy trestního práva. Přesto lze konstatovat, že nový trestní zákoník v řadě případů vychází ze starého trestního zákona, ale přesto přináší mnoho změn podstatných i drobných a to, jak v jeho obecné části, tak i ve zvláštní části.

Cílem mé práce je přiblížit problematiku trestné činnosti osob, kterým byla svěřena pravomoc rozhodovat o právech a chráněných zájmech ostatních subjektů. Jedním z důvodů, proč jsem si zvolila toto téma, je čím dál častější výskyt trestných činů spáchaných úředními osobami.

Zneužívání pravomoci úřední osoby lze považovat za závažné protispolečenské jednání. Úřední osobu jako speciální subjekt z hlediska skutkové podstaty trestného činu je považována veřejností za osobu, která by měla splňovat určité předpoklady, aby pravomoci, které má vykonávat, skutečně vykonávala bez závad. Získání „statutu“ úřední osoby může získat osoba (občan) např. jmenováním, volbou, pracovní smlouvou, služebním poměrem. Obecně lze předpokládat, že úřední osoba je trestně bezúhonná, má odpovídající vzdělání, znalosti, výcvik či vědomosti. U některých skupin úředních osob např. příslušníků ozbrojených sil, bezpečnostního sboru nebo obecní policie se vyžadují psychologické testy, které mohou odhalit negativní psychické vlastnosti. Tyto vlastnosti v určitém okamžiku mohou být spouštěcím mechanismem k protiprávnímu jednání v souvislosti s pravomocemi úřední osoby. Zneužívání pravomoci úřední osoby je zvláště negativně vnímáno ze strany veřejnosti u bezpečnostního sboru nebo obecní policie. Tyto složky už ve svém poslání mají mimo jiné zakotveno chránit bezpečnost osob a majetku, rovněž tak rozhodovat o právech a povinnostech osob, vůči nimž zakročují. K tomu mohou používat i tzv. donucovací prostředky.

Tato práce se skládá z teoretické části, která má 7 kapitol. První z nich se zaměřuje na pojem trestného činu. Dále jsou v první kapitole zahrnuty dvě podmínky, které musí být zároveň splněny, aby se jednalo o trestný čin. První

podmínkou je protiprávnost a druhou podmínkou jsou znaky formální znaky trestného činu. Tyto jednotlivé znaky jsou pak postupně rozebrány v podkapitolách. Důležitým bodem je i změna pojetí trestného činu. Nový trestní zákoník je založen na formálním pojetí a ne na formálně-materiálním, jak tomu bylo v původním zákoně. Stěžejní část mé bakalářské práce by měla být obsažena ve druhé kapitole, která je věnována pojmu úřední osoby a trestným činům úřední osoby. Zaměřím se na rozbor skutkových podstat trestných činů a to trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby a maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Stručně se věnuji i sankcím za tyto trestné činy, a to ve třetí kapitole. Ve čtvrté kapitole se zmiňuji o úplatkářství, které může v jednočinném souběhu navazovat na trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby. Cílem páté kapitoly je porovnání české právní úpravy se slovenskou a stanovení závěru, která z těchto právních úprav postihuje trestné činy úředních osob přísněji. Pro lepší pochopení jsem v šesté části této práce uvedla několik obecných příkladů zneužití pravomoci úřední osoby. Poslední kapitola je zaměřena na určitou kategorii úředních osob, a to na Policii České republiky. Na základě zprávy, kterou každoročně vydává Inspekce ministerstva vnitra, jsem zpracovala stručný přehled objasněné trestné činnosti policistů. Inspekce ministerstva vnitra je specializovaný orgán, který se zabývá odhalováním trestné činnosti policistů. Ze statistik se dozvíme, kolik trestných činů bylo objasněno mezi léty 1996 až 2006.

1 TRESTNÝ ČIN

Podle platného českého trestního práva základem trestní odpovědnosti je trestný čin. U mladistvých osob je to provinění. Co je trestným činem je uvedeno v ustanovení § 13 odst. 1 trestního zákoníku: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný, a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně.*“ Pokud by se pachatel dopustil jakkoliv nemorálního a nebezpečného jednání, které nelze ovšem podřadit pod popis některé skutkové podstaty v trestním zákoníku, nemohlo by se jednat o trestný čin. Z definice trestného činu vyplývají dvě podmínky, které musí být současně splněny a ty jsou:

- protiprávnost
- znaky uvedené v trestním zákoně

Protiprávnost lze definovat jako rozpor s kodifikovanou právní normou v rámci právního řádu. To znamená, že trestným činem může být jen jednání (čin) nedovolené, protiprávní. Souběžně s trestnými činy se ve společnosti vyskytují i jiná protiprávní jednání, která se neposuzují jako trestný čin. Jedná se např. o přestupky nebo jiné správní, pořádkové či disciplinární delikty. Protiprávní jednání je posuzováno v kontextu celého českého právního řádu, to znamená, že jednání, které je v trestním právu považováno za protiprávní, nemůže být v občanském právu považováno za jednání dovolené.

Druhou nezbytnou podmínkou trestného činu, která musí být splněna současně s protiprávností, jsou formální znaky trestného činu a tyto znaky jsou uvedeny v trestním zákoníku. Obecnými znaky trestného činu jsou, stanovený věk (§ 25 tr.zák) a přičetnost (§26 tr. zák.). Legální definice § 25 zní: „*Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.*“ Zákonodárce má na mysli, že to musí být osoba sociálně zralá, která je schopná nést důsledky trestní odpovědnosti. Ovšem každý jedinec se vyvíjí jinak a jeho vývoj je individuální. Trestní zákon stanovuje, že sociální zralost osoby, která je podmínkou trestní odpovědnosti, nastává dosažením patnácti let, tzn., že začíná až dnem, který následuje po dni patnáctých narozenin.

Nový trestní zákoník v původním znění navrhoval hranici trestní odpovědnosti na 14 let. Zákonem č. 306/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů byla ale hranice přesunuta zpět na 15 let. Dle mého názoru neměl být původní návrh, který navrhoval

hranici trestní odpovědnosti 14 let zrušen, jelikož kriminalita mládeže neustále roste a její formy jsou stále brutálnější. Proto se domnívám, že snížení této hranice by mohlo být jedním z opatření, jak bojovat se stále se zvyšující trestnou činností mládeže.

Příčetností rozumíme způsobilost být pachatelem trestného činu, pokud závisí na duševních schopnostech pachatele. Příčetnost je podmíněna schopností pachatele chápat význam svého protiprávního jednání a schopnost ovládat své jednání.¹ Trestní zákon stanovuje důvody, které příčetnost vylučují. Pachatel jednal v nepříčetnosti, jestliže:

- a) trpí duševní chorobou
- b) ztráta rozpoznávací nebo ovládací schopnosti je důsledkem duševní poruchy
- c) duševní porucha a ztráta rozpoznávací nebo ovládací schopnosti u pachatele jsou dány v době činu

Tyto podmínky musí být splněny současně.

Ad. a) Podle § 123 trestního zákoníku se „*duševní poruchou rozumí mimo duševní poruchy vyplývající z duševní nemoci i hluboká porucha vědomí, mentální retardace, těžká asociální porucha osobnosti nebo jiná těžká duševní nebo sexuální odchylka.*“ Duševní porucha může trvat kratší dobu anebo může být dlouhodobá. V případě krátkodobé duševní poruchy hovoříme např. o epileptických záchvatech, migréně apod. Za dlouhodobou duševní chorobu je označována např. schizofrenie. Duševní choroba může být vyvolaná i požitím alkoholu nebo omamných látek. Stav tzv. syndromu patologického hráčství může mít také vliv na příčetnost pachatele a můžeme ho tedy označit za duševní poruchu.²

Ad. b) Ztráta rozpoznávací schopnosti u pachatele znamená to, že pachatel nedokáže rozpoznat, že jeho chování je nebezpečné pro společnost. Naopak u ztráty ovládací schopnosti si pachatel je vědom nebezpečnosti činu pro společnost, ale není schopen ovládat své vlastní chování.

Ad c) Samotná duševní porucha u pachatele nezbavuje trestní odpovědnosti, ale její existence musí mít za následek ztrátu alespoň jedné ze schopností, rozpoznávací nebo ovládací, v době spáchání činu.

---

¹ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné*. 1. Praha : Leges, 2009. 185 s.

² ŠÁMAL, Pavel; PŮRY, František; RIZMAN, Stanislav. *Trestní zákon*. 4. Praha : C.H.Beck, 2001. 105 s.

Trestní zákon v § 27 definuje pojem zmenšená přičetnost. „*Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu měl podstatně sníženou schopnost rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, je zmenšeně přičetný*“.

Zde je nutno uvést, že zmenšená přičetnost není považována za polehčující okolnost, neboť nemusí nutně snižovat závažnost činu a odůvodňovat mírnější trestní sazbu. Zmenšená přičetnost nevylučuje trestní odpovědnost.

1.1 Formální pojetí

Trestní zákon č. 140/1961 Sb. nazýval pojetí trestného činu jako materiální či formálně materiální a definoval trestný čin takto:

„(1) *Trestný čin je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně.*

(2) *Čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky trestného činu.*“

Aby byla naplněna skutková podstata trestného činu, musel čin vykazovat znaky uvedené v zákoně (formální podmínka) a zároveň musel být nebezpečný pro společnost (materiální podmínka).

Nový trestní zákoník je založen na formálním pojetí. To ovšem neznamená, že trestný čin lze chápat jako pouhý popis znaků, které charakterizují trestný čin, neboť z hlediska jeho legislativního vymezení je třeba ho posuzovat jako čin společensky škodlivý.³

Legální definice trestného činu, která je uvedena v § 13 odst. 1 trestního zákoníku je doplněna a omezena hmotně právním korektivem, který představuje zásada subsidiarity trestní represe, jež nahradila materiální pojetí trestného činu. Zásada subsidiarity trestní represe je vyjádřena v § 12 odst. 2 trestního zákoníku, ve které se říká: „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“

Z toho vyplývá, že by měly být splněny dvě podmínky a to, musí jít o případy společensky škodlivé a současně nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného

---

³ Důvodová zpráva [citováno 1. března 2010]. Dostupný z: <http://portal.justice.cz/uvod/justice.aspx>.

právního předpisu. To znamená, že trestným činem není jakékoliv jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu, ale mělo by jít o jednání společensky škodlivé. Kritéria společenské škodlivosti jsou uvedena v ustanovení § 39 odst. 2 trestního zákoníku, v kritériích pro stanovení druhu trestu a jeho výměry.

Podle české právní úpravy se tedy pojetí trestného činu bude přesněji nazývat *formálním pojetím s interpretačním pravidlem subsidiarity trestní represe, resp. materializovaným formálním pojetím*.⁴

1.2 Znaky skutkové podstaty

Obecné znaky jsou pro všechny trestné činy shodné a navzájem se od sebe neodlišují, tzn., že trestného činu se může dopustit osoba trestně odpovědná, která v době spáchání trestného činu dovršila stanoveného věku, tj. 15 let a byla příčetná. U mladistvého pachatele je vedle příčetnosti a stanoveného věku dalším obecným a obligatorním znakem rozumová a mravní vyspělost. Rozumovou a mravní vyspělostí u mladistvého pachatele rozumíme, že mladiství je schopen mentálně a psychicky chápat význam a smysl svého jednání.

„Mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.“ (§ 5 odst. 1 zák. mládeže)

Typové znaky trestného činu, tj. znaky skutkové podstaty trestného činu jsou znaky charakterizující:

- a) objekt
- b) objektivní stránka
- c) subjekt
- d) subjektivní stránka

1.2.1 Objekt trestného činu

Je povinným znakem trestného činu. Má různé vymezení, můžeme ho definovat jako společenské vztahy, hodnoty a zájmy chráněné trestním zákonem. Každý trestný čin má objekt a některé trestné činy mají mimo objekt ještě hmotný předmět útoku,

---

⁴ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné*. 1. Praha : Leges, 2009. 118 s.

který je fakultativním znakem skutkové podstaty trestného činu. Tím jsou buď lidé, nebo věci.

1.2.2 Objektivní stránka trestného činu

Objektivní stránku trestného činu můžeme definovat jako způsob spáchání trestného činu a jeho následky.

Povinnými znaky, tj. takovými, které musí být v každé skutkové podstatě trestného činu, jsou:

- jednání
- následek trestného činu
- příčinný vztah mezi jednáním a následkem

Jednání se ve smyslu trestního práva navenek projevuje jako konání nebo opomenutí – je to projev vůle. Opomenutí může být úmyslné nebo nedbalostní.

Následek, lze definovat jako poruchu nebo ohrožení, přičemž trestní zákon dělí následek trestného činu do několika skupin a to:

- a) následek (poruchu nebo ohrožení) jako znak základní skutkové podstaty
- b) těžší následek je závažnější porucha či ohrožení objektu trestného činu, je to hodnocení přitěžující okolnost nebo okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Je znakem kvalifikované skutkové podstaty
- c) škodlivý následek je ohrožení nebo poškození objektu trestného činu
- d) zvlášť těžký a těžko napravitelný následek je jednou z podmínek uložení výjimečného trestu

Příčinný vztah mezi jednáním a následkem je povinným znakem skutkové podstaty trestného činu. Pokud příčinný vztah chybí, nenastane trestní odpovědnost. Pachatel může být trestně odpovědný jen tehdy, pokud svým jednáním následek způsobil.

Fakultativní znaky objektivní stránky trestného činu jsou takové znaky, které nemusí být ve skutkových podstatách všech trestných činů. Fakultativním znakem je zejména hmotný předmět útoku (např. těhotná žena, cizí věc), doba spáchání činu (např. za válečného stavu, ve strážní službě), místo trestného činu (např. na místě veřejnosti přístupném, ve vojsku nebo ozbrojených silách cizího státu), prostředek

trestného činu (např. vydírání se zbraní), zvláštní způsob spáchání (např. vražda spáchaná zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem).

1.2.3 Subjekt trestného činu

Subjektem trestného činu označujeme jeho pachatele. Pachatelem trestného činu je fyzická trestně odpovědná osoba, která bezprostředně spáchala trestný čin. Definice pachatele je uvedena v § 22 trestního zákoníku. Podle trestního zákoníku může být pachatelem trestného činu pouze fyzická osoba, přičetná v době činu, která dovršila 15 let, je rozumově a mravně vyspělá (jedná-li se o pachatele provinění) a podle okolností jde o osobu charakterizovanou zvláštními znaky (tzv. konkrétní subjekt, speciální subjekt, vlastnoruční delikty). Současně musí být splněny tři podmínky. Musí se jednat o fyzickou osobu, starší 15 let a přičetnou. Ostatní výše uvedené podmínky závisí na okolnostech spáchaného činu.

V našem trestním právu je zakotvena zásada individuální odpovědnosti fyzických osob za spáchaný čin. Nezná odpovědnost právnické osoby, kolektivní odpovědnost ani odpovědnost za cizí vinu.

1.2.4 Subjektivní stránka trestného činu

Subjektivní stránka je důležitým znakem skutkové podstaty trestného činu a zahrnuje v sobě souhrn znaků, které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k spáchanému trestnému činu. Povinným znakem subjektivní stránky trestného činu je zavinění. Odpovědnost za zavinění je jednou ze základních zásad trestního práva hmotného. U některých trestných činů se mohou vyskytovat i nepovinné subjektivní znaky trestného činu a to je pohnutka (motiv) a cíl protiprávního jednání pachatele. Zavinění je charakterizováno jako vnitřní psychický vztah ke spáchání trestného činu.

Trestní zákon rozlišuje dvě formy zavinění:

- a) úmyslné
- b) nedbalostní

Úmyslné jednání je definováno v § 15 trestního zákoníku následovně:

(1) Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

- a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo jinak ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo*

- b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.
- (2) Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoníku může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.

Nedbalostní jednání je definováno v § 16 trestního zákoníku ve znění:

- (1) *Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel*
- a) *věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo*
- b) *nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.*
- (2) *Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.*

Z výše uvedeného vyplývá, že zavinění v sobě obsahuje dvě složky, a to složku vědění: pachatel ví, že se dopouští protiprávního jednání a složku volní: zahrnující v sobě vůli, pachatel ví, že chce porušit zájem chráněný zákonem.

Novinkou, kterou nový trestní zákoník přináší, která však nemá větší praktický význam (jde spíše o otázku názvosloví), je rozdělení trestných činů do dvou skupin. Nově se trestné činy rozdělují na přečiny a zločiny.

Přečiny jsou:

- všechny nedbalostní trestné činy
- ty úmyslné trestné činy, za které zákon stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující pět let

Zločiny jsou:

- všechny trestné činy, které nejsou přečiny (tj. úmyslné trestné činy se sazbou trestu odnětí svobody nepřevyšující pět let)
- zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, za které zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nejméně deset let (odkaz)

2 TRESTNÉ ČINY ÚŘEDNÍCH OSOB

Trestné činy úředních osob jsou obsaženy v dílu 2 desáté hlavy zvláštní části trestního zákoníku – trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných. Desátá hlava zvláštní části trestního zákoníku ve svém souhrnu obsahuje skutkové podstaty trestných činů, které chrání společenské zájmy a hodnoty nutné k řádnému fungování státu a ochraně občanů. Jde o takové trestné činy, které přímo či nepřímo ohrožují řádnou činnost orgánu demokratického státu, územní samosprávy, jiných orgánů veřejné moci nebo jinak ohrožující pořádek ve věcech veřejných.

Díl druhý v § 329 až § 330 obsahuje skutkové podstaty trestných činů podle chráněného objektu. Ve svém souhrnu chrání společnost i jednotlivce před porušením povinností úředními osobami a to úmyslně i z nedbalosti. Jedná se tedy o ochranu před útoky zevnitř.

2.1 Úřední osoba

Z hlediska názvosloví pojem „úřední osoba“ nahradil pojem „veřejný činitel“, který byl v textu používán v předchozím trestním zákoně č. 140/1961 Sb.

Veřejný činitel byl definován v § 89 a to následovně: *„Veřejným činitelem je volený funkcionář nebo jiný odpovědný pracovník orgánu státní správy a samosprávy, soudu nebo jiného státního orgánu nebo příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu, pokud se podílí na plnění úkolů společnosti a státu a používá přitom pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena.“*

Nová definice úřední osoby je o něco přesnější a taxativně vypočítává osoby, které mohou být úředními osobami, za splnění dalších podmínek.

Za úřední osobu se tedy dle § 127 odst. 1 trestního zákoníku považuje:

- a) soudce,
- b) státní zástupce,
- c) prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci

v jiném orgánu veřejné moci, (např. náměstek ministra, členové bankovní rady ČNB)

- d) člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy (např. starosta, hejtman), orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci (např. zaměstnanec úřadu práce),*
- e) příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie, (příslušníkem ozbrojených sil je např. Armáda České republiky, bezpečnostním sborem se rozumí např. Policie České republiky nebo Hasičský záchranný sbor)*
- f) soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,*
- g) notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,*
- h) finanční arbitr a jeho zástupce,*
- i) fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,*
pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci při plnění těchto úkolů.

Aby byla osoba považována za úřední osobu a ve smyslu trestního zákona trestně odpovědná a zároveň i chráněná, musí být splněny tři podmínky:

- musí jít o fyzickou osobu taxativně uvedenou v § 127 odst. 1, písm. a)-i)
- osoba musí plnit úkoly státu nebo společnosti a používat při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů
- trestný čin musí být spáchán v souvislosti s pravomocí a odpovědností úřední osoby.

Za splnění těchto podmínek se považuje za úřední osobu podle českého trestního zákoníku i úřední osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva.

Pravomoc je významným institutem v právním řádu. Je klíčovým pojmem definice úřední osoby a můžeme ji charakterizovat jako svěřené právo rozhodovat o právech a chráněných zájmech a povinnostech ostatních subjektů.

Pojem úřední osoby není podle stávajícího trestního zákoníku trvale spojen s konkrétní osobou či kategorií osob, ale pouze s výkonem určité veřejné činnosti či

funkce. Zde je třeba přihlédnout k časovému vymezení výkonu veřejné funkce nebo činnosti.

Pojem úřední osoby je dále rozšířen nad rámec definice uvedené v § 127 a to následovně:

(1) „Úřední osobou podle § 331 až 333 se vedle osoby uvedené v § 127 rozumí též jakákoliv osoba

- a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu, nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,*
- b) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu,*
- c) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, nebo*
- d) zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát, pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.“*

2.2 Zneužití pravomoci úřední osoby

Trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby vymezuje § 329 trestního zákoníku:

- (1) *"Úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch*
  - a) *vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu*
  - b) *překročí svou pravomoc, nebo*
  - c) *nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci,*
bude potrestána odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,*
  - a) *opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému značný prospěch,*
  - b) *spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,*
  - c) *způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci,*
  - d) *způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem,*
  - e) *spáchá-li takový čin zneužívaje bezbrannosti, závislosti, tísně, rozumové slabosti nebo zkušenosti jiného, nebo*
  - f) *způsobí-li takovým činem značnou škodu.*
- (3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,*
  - a) *opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo*
  - b) *způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.*
- (4) *Příprava je trestná."*

Objekt

Objektem tohoto trestného činu je zájem státu na řádném výkonu pravomoci úřední osoby, která je v souladu s právním řádem a zájem na ochraně práv fyzických a právnických osob.

Objektivní stránka

Objektivní stránka spočívá ve zneužití svěřené pravomoci úřední osoby, které je taxativně definováno ve třech formách jednání úřední osoby. První způsob spočívá ve vykonávání pravomoci způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu. Toto jednání znamená, že jde o porušování nebo obcházení konkrétního zákona. Je to úmyslné aktivní jednání v rozporu se zákonem, např. jednání policisty, který bezdůvodně užije proti pachateli obušek, i když se pachatel nijak nebrání. Druhý způsob jednání úřední osoby spočívá v překročení jeho pravomoci. Zejména když úřední osoba vykonává činnost, která patří do pravomoci jiné úřední osoby, popřípadě jiného orgánu a to buď nadřízeného nebo i podřízeného nebo jde o jednání bez zvláštního zmocnění, pokud jej právní řád vyžaduje. Dále se může jednat o rozhodování o záležitostech, které nepatří do pravomoci úřední osoby vůbec a předstírání, že v nich svou pravomoc může vykonávat. Patří sem případy, kdy úřední osoba jedná ve věci jiné úřední osoby a přitom jí v této věci nebylo uděleno zmocnění. Nezáleží tedy na tom, zda pachatel (úřední osoba) vyřídí věc podle zákona nebo způsobem, který odporuje zákonu. Podstatné je, že jde o překročení její pravomoci. O nesplnění povinnosti vyplývající z pravomoci úřední osoby jde, když úřední osoba nesplní povinnost uloženou mu zákonem či jiným právním předpisem nebo povinnost vyplývající z její pracovní nebo funkční náplně. Jednání má formu napomenutí.

Subjekt (pachatel)

Pachatelem trestného činu je trestně odpovědná fyzická osoba, která bezprostředně spáchala trestný čin. Pachatelem uvedeného trestného činu nemůže být každá trestně odpovědná osoba. Pachatelem může být pouze úřední osoba. Účastníkem na tomto trestném činu (organizátor, návodce, pomocník) může být kdokoliv. Úřední osobu můžeme charakterizovat jako speciální subjekt. Je to osoba, se zvláštní vlastností, způsobilostí či postavením.

Subjektivní stránka

Subjektivní stránka tohoto trestného činu obsahuje soubor znaků, které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu ke spáchání trestného činu. Povinným znakem je zavinění a to ve formě úmyslu.

V této skutkové podstatě se musí ještě jednat o úmysl způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch. Úmysl tak v sobě může zahrnout nejen škodu majetkovou, ale i materiální jako je škoda na morální, na zdraví či právech. Zde je nutno uvést, že k dokonání trestného činu není nutné, aby škoda nebo jiná závažná újma skutečně vznikla, případně byl získán neoprávněný prospěch, za nějž se považuje nejen prospěch majetkový, ale i jakákoli výhoda, na kterou nemá pachatel nebo jiná zvýhodněná osoba právo.

Škodu můžeme charakterizovat jako následek. Podle § 138 trestního zákoníku se škodou nikoli nepatrnou rozumí částka nejméně 5000 Kč, škodou nikoli malou se rozumí částka nejméně 25 000 Kč, větší škodou se rozumí nejméně 50 000 Kč, značnou škodou částka dosahující nejméně 500 000 Kč a škodou velkého rozsahu nejméně 5 000 000 Kč. Pro určení výše prospěchu se obdobně použije částek uvedených u výše škody. Neoprávněným prospěchem se rozumí nejen materiální zvýhodnění, ale také imateriální např. protiprávní zvýhodnění při přijetí na vysokou školu.

Podle § 329 odst. 1 tr. zák. jsou jednání přečinem, podle § 329 odst. 1, 2 i 3 tr. zák. jsou zvlášť závažným zločinem, u nichž je příprava trestná podle (§ 329 odst. 4)

2.3 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

O tento trestný čin se jedná dle § 330 trestního zákoníku pokud:

- (1) *„Úřední osoba, která při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu, bude potrestána odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*
- (2) *Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,*
  - a) *způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci,*
  - b) *způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem,*
  - c) *způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo*
  - d) *zajistí-li takovým činem jinému značný prospěch.*
- (3) *Odnětím svobody ne jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,*
  - a) *způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo*
  - b) *zajistí-li takovým činem jinému prospěch velkého rozsahu.“*

Objekt

Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném a důsledném plnění úkolů (výkonu) úředních osob vyplývajících z její pravomoci. Tato skutková podstata postihuje nejzávažnější porušení povinností úřední osoby a to z nedbalosti, kterými dojde ke zmaření nebo podstatnému ztížení plnění důležitého úkolu.

Objektivní stránka

Objektivní stránka je jednání spočívající ve zmaření nebo ztížení plnění důležitého úkolu, který měl být splněn. Zmařit znamená znemožnit jeho splnění ve vymezené době. Podstatné ztížení splnění důležitého úkolu z nedbalosti znamená, nedbalostním konáním vytvořit podmínky, v důsledku kterých je třeba ke splnění více energie, úsilí, času nebo prostředků, než by jinak bylo zapotřebí. K podstatnému ztížení splnění důležitého úkolu musí skutečně dojít. Současně je nutno vycházet z toho, jaké úsilí a prostředky si splnění úkolu vyžádalo navíc. Zda jde o důležitý úkol, je třeba zjišťovat z jeho významu z hlediska státu, společnosti, instituce nebo organizace, v níž je úřední osoba činná a jejichž úkolů se splnění dotýká.

Subjekt (pachatel)

Subjektem (pachatelem) nemůže být kdokoliv. Pachatelem může být pouze úřední osoba.

Subjektivní stránka

Po subjektivní se vyžaduje nedbalost. Jedná se o druhou formu zavinění. O zavinění z nedbalosti jde tehdy, jestliže úřední osoba (pachatel):

-věděla, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem trestním zákonem chráněný, ale bez přiměřených důvodů spoléhala. Že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí. Jedná se o tzv. nedbalost vědomou, nebo nevěděla, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měla a mohla. Jedná se o tzv. nedbalost nevědomou.

3 SANKCE ZA TRESTNÉ ČINY § 329 a 330 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU

Obecně trestem rozumíme zákonem stanovený právní následek za určité protiprávní jednání. Trest spočívá v právní újmě. V našem trestním právu je trest prostředkem státního donucení k ochraně zájmů chráněných trestním zákonem. Podstatou trestu je újma ukládaná soudem osobně pachateli trestného činu. Systém trestů lze definovat jako uspořádání jednotlivých druhů trestů podle závažnosti, podle postihovaných zájmů a vzájemné vztahy mezi jednotlivými tresty. Druhy trestů jsou definovány v § 52 trestního zákoníku a jejich výčet je taxativní a nelze je žádným způsobem rozšiřovat. Nad rámec § 52 trestního zákoníku lze ještě uložit trest výjimečný.

3.1 Trestní sankce

Za spáchání trestného činu dle § 329 trestního zákoníku lze uložit trest, dle:

odst. 1) odnětí svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákaz činnosti

odst. 2) dvě léta až deset let

odst. 3) pět let až dvanáct let nebo propadnutí majetku

Za spáchání trestného činu dle § 330 trestního zákoníku lze uložit trest dle:

odst. 1) odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti

odst. 2) až tři léta nebo zákaz činnosti

odst. 3) odnětí svobody na jeden rok až pět let

Porovnáním výše trestu z předchozí právní úpravou v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. u stejných trestných činů lze konstatovat, že trestní sankce za spáchaný trestný čin je v novém trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. vyšší.

V některých právních systémech je možné úřední osobě, která využila prospěchu díky svému postavení, zakázat činnost nebo výkon povolání. Dokonce je možné zakázat této osobě i účast na politickém a veřejném životě, např. kandidovat ve volbách.⁵

Podle mého názoru je užití takového trestání spravedlivé, protože brání dalšímu páchaní trestné činnosti týkající se úřední osoby. Myslím si, že by bylo zajímavé zavést takový trest i do našeho trestního zákoníku.

---

⁵ CHMELÍK, Jan, et al. *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha : Linde, 2003. 62 s.

4 POROVNÁNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY STEJNÝCH TRESTNÝCH ČINŮ V TRESTNÍM ZÁKONĚ PLATNÉM VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

Do rozdělení společného státu na Českou republiku a Slovenskou republiku, ke dni 1. 1. 1993, platil na obou územích trestní zákon č 140/1961 Sb. V následujících letech byl trestní zákon jak v České tak i ve Slovenské republice zkodifikován, s ohledem na vývoj v legislativním procesu. Současně ve Slovenské republice platný trestní zákon č. 300/2005 Zb. v hlavě osmé obsahuje obdobné trestné činy, které jsou zakotveny v českém trestním zákoníku.

V daném případě se jedná o:

§ 326 Zneužívanie právomoci verejného činiteľa

(1) Verejný činiteľ, ktorý v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech,

a) vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu,

b) prekročí svoju právomoc, alebo

c) nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci alebo z rozhodnutia súdu, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) závažnejším spôsobom konania,

b) na chránenej osobe, alebo

c) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,

b) a spôsobí ním značnú škodu, alebo

c) preto, aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,

b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo

c) za krízovej situácie.

§ 327 Marenie úlohy verejným činiteľom

(1) Verejný činiteľ, ktorý pri výkone svojej právomoci z nedbanlivosti zmari splnenie dôležitej úlohy, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa pachateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

Obecně lze konstatovat, že formální znaky u obou skutkových podstat trestných činů jsou jak v českém, tak i ve slovenském trestním zákoníku obdobné. V české právní úpravě jsou formy jednání pachatele více konkretizovány a rozvedeny. Za pozornost stojí definování času (období) protiprávního jednání veřejného činitele (pachatele) v tzv. krizové situaci, jak je uvedeno v § 326 odst. 4 písm. c) trestního zákona.

Sankce za spáchaný trestný čin se v české a slovenské právní úpravě odlišují. Ve slovenském znění je u úmyslného zavinění vyšší trest u kvalifikované formy jednání. V nedbalostním jednání definovaném v § 327 je výše trestu shodná se stejným skutkem jako v českém trestním zákoníku.

Vyšší trest u kvalifikované formy u úmyslného zavinění je dosti vysoký, ale s ohledem na závažnost tohoto trestného činu mi podle mého názoru připadá jako vhodný. Český trestní zákoník počítá této formy úmyslného zavinění s odnětím svobody s horní hranicí na 12 let. S posunutím horní hranice na 20 let, jako je to ve slovenském trestním zákoně by mohlo zlepšit vnímání závažnosti trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby a popř. i odradit od spáchání tohoto trestného činu.

Slovenská republika má do svého trestního zákona zavedeny i skutkové podstaty trestných činů úplatkářství, které jsou zařazeny v oddíle označovaném jako „Korupce“. I tato právní úprava počítá z vyšší trestní sazbou než je u českého trestního zákoníku.

5 DALŠÍ SOUVISEJÍCÍ TRESTNÁ ČINNOST

V právní praxi se vyskytují případy, že úřední osoba, která při výkonu své funkce a používá k tomu svěřené pravomoci, se může dopustit trestného jednání ve smyslu § 329 a § 330 trestního zákoníku s cílem opatřit sobě i jinému neoprávněný prospěch. Tento prospěch nemusí mít jen materiální povahu. Aby k takovému protiprávnímu jednání došlo, jednou z variant je motivace z vnějšího okolí pachatele, aby se shora uvedené trestné činnosti pachatel dopustil. K ovlivnění jednání úřední osoby mimo jiné může sloužit i přijetí úplatku.

5.1 Úplatkářství

Úplatkářství, jak ho definuje § 331 až 334 trestního zákona, můžeme obecně považovat jako závažnou trestnou činnost, která ve spojení s chováním a jednáním úředních osob v mnohém navenek vykazuje na stav společnosti a hodnověrnost úředních osob pracujících ve státní správě a podílejících se na plnění úkolů státu nebo společnosti. Úplatkářství ve spojení s jednáním úřední osoby poškozuje důvěru občanů k těmto osobám a jim svěřeným pravomocem.

Pojem úplatek a jeho význam ve spojitosti na úřední osobu je definován v § 334 odst. 1 trestního zákoníku. *„Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.“*

Neoprávněná výhoda může mít charakter finančního či jinak materiálního zvýhodnění, ale může být poskytnuta i v nehmotné podobě, jako např. zvýhodnění osoby v příbuzenském vztahu nebo poskytnutí cenné informace.

Slovenský trestní zákon užívá pojem „nenáležící výhoda“, kterým myslí, jak majetkové plnění, tak i jiné výhody, jako např. poskytnutí pohoštění, výhodná půjčka, přednostní vyřízení věci, slib lepší kariéry apod. (odkaz úplatek a korupce str. 80)

Druhý odstavce § 334 rozšiřuje nad rámec § 127 pojem úřední osoby pro případy úplatkářství.(odkaz)

V souvislosti s úplatkářstvím je třeba vzít v úvahu i výši úplatku, která se zpravidla odvíjí od rozsahu zneužití pravomoci úřední osoby. Lze předpokládat, že

pachatel bude brát na zřetel výši rizika ze zneužití pravomoci a odměny, kterou tímto dostane formou úplatku. Obecně lze říci, aby se pachateli riziko vyplatilo.

V neposlední řadě úplatkářství je do jisté míry značně latentní trestná činnost, která se v následném trestním řízení obtížně dokazuje.

6 NĚKTERÉ OBECNÉ PŘÍKLADY ZNEUŽITÍ PRAVOMOCI ÚŘEDNÍ OSOBY

1) Starosta obce je ve smyslu trestního zákona považován jako jeden z orgánů samosprávy za úřední osobu. Výkon funkce starosty je výkonem veřejné moci. Starosta má řadu povinností v oprávnění, k některým oprávněním však potřebuje souhlas zastupitelstva. Starosta vešel ve styk s podnikatelem, který měl zájem o koupi nemovitosti v majetku obce. Starosta s tímto podnikatelem uzavřel kupní smlouvu na prodej pozemků, ačkoliv k takovému úkonu potřeboval souhlas zastupitelstva. Tímto svým jednáním překročil svou pravomoc.

2) Zkušební komisař MěÚ pověřený příslušováním uchazečů o řidičský průkaz, prováděl přezkušování nestandardním a nekorektním způsobem, např. doplňoval uchazečům nezodpovězené otázky nebo je opravoval na správné znění.

3) Dozorce ve věznici v rozporu se služebními předpisy upravujícími zacházení s vězni, používal vůči vězňům fyzické tresty, které v některých případech měly za následek zranění vězně.

4) Referent oddělení evidence vozidel poskytl muži, který dovážel z ciziny vozidla osobní údaje obyvatel regionu. Na vozy, které byly v cizině vyřazeny z evidence, pak byly vystaveny nové technické průkazy, aniž o tom lidé, kteří v nich byli uvedeni, věděli. Tyto doklady pak byly předány zpět referentovi, který zahájil správní řízení ve věci technické způsobilosti dovezených vozidel. Po té vydal rozhodnutí o schválení technické způsobilosti dovezeného vozidla a osvědčení o registraci. Osoby, které byly v žádostech uvedeny, nikdy nevešly ve styk s příslušným úřadem a správní řízení bylo vedeno bez jejich vědomí a souhlasu. Úředník tak legalizoval 20 vozidel a jeho komplic je následně prodal a vydělal na nich 1,5 mil. Kč.

5) Pan Novák je lesní strážce ve smyslu zákona č. 289/1995 Sb., lesní zákon. Při prohlídce lesa zastavil pana Krále a nutil ho, aby mu zaplatil za klestí, které si z lesa nese. Pan Novák nemá právo chtít po panu Královi peníze, neboť svým jednáním zneužívá svoji pravomoc.

6) Zkušební komisař prováděl kontrolu u bezpečnostní agentury na úseku úschovy zbraní a pak kontrole vystavil protokol, ve kterém bylo uvedeno, že nezjistil žádné porušení zákona o zbraních, ačkoliv tomu bylo ve skutečnosti naopak. Tím umožnil, že bezpečnostní agentura unikla vysoké pokutě.

7 TRESTNÁ ČINNOST POLICISTŮ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Policie České republiky patří mezi veřejné sbory, které svoji působnost vykonávají na území celé České republiky. Dle § 1 zák. č. 273/2008 Sb., o policii ČR je policie České republiky jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor. S činností policistů se setkáváme na každém kroku. Jejím hlavním úkolem je chránit veřejnou bezpečnost a pořádek. Další její charakteristické činnosti spočívají ve výkonu dozoru, tzv. pořádkového dozoru a zásahové činnosti. K výkonu její činnosti jsou příslušníci policejního sboru vybaveni donucovacími prostředky, včetně zbraní, které mohou použít za zákonem stanovených podmínek.⁶

Na základě zprávy Inspekce ministerstva vnitra jsem zpracovala přehled trestné činnosti policistů ČR za roky 2003 a 2006. Přehled poukazuje na celkovou objasněnou trestnou činnost policistů, ale hlavně na konkrétní trestné činy, jejichž pachatelem je úřední osoba. Inspekce ministerstva vnitra je specializovaný útvar řízený přímo ministerstvem, jejíž činnost spočívá v odhalování a prověřování skutečností, které nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, kdy pachatelem je příslušník Policie České republiky.

7.1 Informace o trestné činnosti policistů za rok 2003

Informace obsahuje údaje o objasněné trestné činnosti spáchané policisty, které byly objasněny v roce 2003. Oproti roku 2002 se zvýšil počet objasněných trestných činů. Rok 2003 se přiblížil k rokům 2000 a 2001, kdy byl počet objasněných trestných činů, mezi léty 1996 až 2006, nejvyšší. Tento vývoj je uveden v tabulce č. 1.

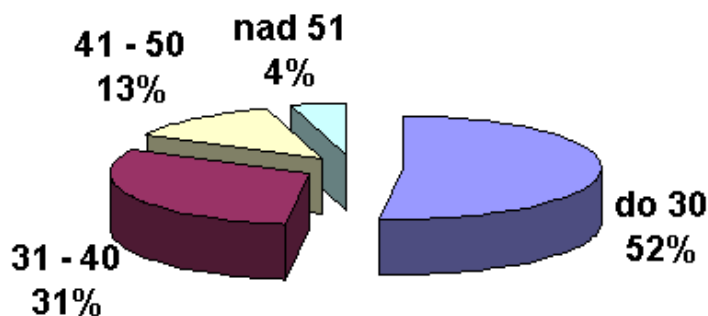
Tabulka č. 1: Vývoj trestné činnosti policistů v letech 1996 až 2003

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet objasněných TČ	374	287	373	438	603	665	453	599
Počet pachatelů – policistů objasněných TČ	305	245	306	345	389	468	444	427

⁶Zdroj: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/policiste.html>

Z hlediska věkového složení se zvýšil počet pachatelů do 30 let na 52% (v roce 2002 to bylo 36%) a to počtem 197 pachatelů. U ostatních věkových kategorií se počet pachatelů snížil (graf č. 1). Více než polovinu objasněných trestných činů spáchali policisté s délkou služby do 10 let (353 objasněných trestných činů).

Graf č. 1: Podíl pachatelů – policistů objasněných trestných činů

Na 199 (46,6%) objasněných trestných činech se podíleli policisté zařazení ve službě pořádkové policie, na 87 (20,4%) policisté dopravní policie, na 73 (17,1%) policisté kriminální policie a vyšetřování a na 29 (6,8 %) objasněných trestných činech se podíleli policisté imigrační a pohraniční policie.

Z celkového počtu 599 objasněných trestných činů bylo spácháno 380 skutků u policistů v době výkonu služby a 219 v době mimo službu. Oproti roku 2002 se snížil podíl trestné činnosti páchané policisty v době výkonu služby.

Tabulka č. 2 nám ukazuje podíl na objasněné trestné činnosti dle četnosti trestných činů (§ 158 až 162 trestního zákona)

Tabulka č. 2: Podíl na objasněné trestné činnosti policistů dle četnosti trestných činů

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Zneužívání pravomoci veřejného činitele § 158	140	86	104	166	237	244	176	202
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti § 159	0	0	0	5	7	11	12	19
Úplatkářství § 160 - 162	10	11	10	10	14	14	4	15

Trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 tr. zákona představuje 33,72 % (tj. 202) všech spáchaných trestných činů a co do četnosti, tak i do uvedeného podílu výrazně dominuje.⁷

7.2 Informace o trestné činnosti policistů za rok 2006

V období od 1. ledna 2006 do 31. prosince 2006 bylo evidováno 960 trestních spisů a byl zaznamenán nejvýraznější statistický pokles objasněné trestné činnosti policistů, jak vyplývá z přehledu uvedeného v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Vývoj trestné činnosti policistů v letech 2002 až 2006

Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Počet objasněných TČ	453	599	325	284	228

V roce 2006 byl zaznamenán také nejvýraznější pokles objasněné trestné činnosti v oblasti zneužívání pravomoci veřejného činitele (tabulka č. 4).

Tabulka č. 4: Podíl na objasněné trestné činnosti policistů dle četnosti tr. činů

Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Zneužívání pravomoci veřejného činitele § 158	176	202	95	90	60
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti § 159	12	19	6	10	11
Úplatkářství § 160 - 162	4	15	11	10	7

Vybrané trestné činy, § 158 až 162 zák. č. 140/1961 Sb. (dnes zák. č. 40/2009 Sb.), patří mezi trestné činy, které lze řadit do kategorie korupce. Největší podíl zaujímají trestné činy zneužívání pravomoci veřejného činitele. Pojem korupce není jednoznačně vymezen v rámci právního řádu. Ale když se řekne slovo korupce, hovoříme nejčastěji o těchto trestných činech. Trestná činnost příslušníků Policie ČR je velmi závažný a nežádoucí jev, který negativně působí nejen na společnost, ale i na obraz policie jako celek.⁸

⁷ Zdroj: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/krim_stat/2003/trest_cin.html [cit. 20. 4. 2010]

⁸ Zdroj: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/ministerstvo/imv/dokumenty/zprava06.pdf>[cit.20. 4. 2010]

ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo přiblížit problematiku trestné činnosti úředních osob. Stále častěji se v médiích objevují zprávy o to, že úředník opatřil sobě nebo druhému neoprávněný prospěch, nebo že příslušník dopravní policie přijal od řidiče osobního vozidla úplatek, formou peněžní částky. Nejen, že takové jednání, které je v rozporu s platnými právními postupy a pravidly poškozuje jednotlivé oblasti společenského života, ale poškozuje společnost jako celek. Lidé mohou ztratit respekt k těmto osobám a v nejhorším případě v nich může převládnout myšlenka, že „když mohou oni, tak já můžu taky“.

Na počátku jsem se zabývala trestným činem obecně. Rozebrala jsem jednotlivé znaky skutkové podstaty trestného činu. Nový trestní zákoník zavedl formální pojetí trestného činu omezené hmotněprávním korektivem, subsidiaritou trestní represe. Ta říká, že trestní odpovědnost pachatele a s ní spojené trestněprávní důsledky je možné uplatňovat jen v případech společensky škodlivých. Tento zákoník také přinesl nový pojem - úřední osoba, který nahradil dřívější nevyhovující pojem – veřejný činitel. Nové označení veřejného činitele za úřední osobu nabízí přehlednější výčet těchto osob a nově v sobě zahrnuje pojem, finanční arbitra, notáře, příslušníka obecní policie. Kdo je tedy úřední osobou nalezneme ve druhé kapitole této práce. Cílem druhé kapitoly bylo vyjmenovat trestné činy úředních osob a popsat skutkové podstaty těchto trestných činů. Těmito trestnými činy jsou zneužití pravomoci úřední osoby a maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Objektem obou trestných činů je zájem na řádném a důsledném plnění úkolu (výkonu) úředních osob vyplývajících z její pravomoci. Objektivní stránka spočívá ve zneužití svěřené pravomoci nebo ve zmaření či plnění důležitého úkolu, který měl být splněn. Pachatelem těchto trestných činů nemůže být kdokoliv, ale pouze úřední osoba. Po subjektivní stránce se odlišují formou zavinění. U trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby se musí jednat o úmysl způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch. Skutková podstata druhého trestného činu vyžaduje nedbalost jako druhou formu zavinění. Sankce za tyto trestné činy jsou rozebrány ve třetí části. V podstatě odpovídající formulaci těchto skutkových podstat nalezneme jak ve starém tak i v novém trestním zákoníku. Došlo pouze ke zvýšení trestní sazby odnětí svobody až na dvanáct let nebo propadnutí majetku u kvalifikované formy jednání u úmyslného zavinění. U kvalifikované formy jednání

trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti se trestní sazba odnětí svobody zvýšila až na pět let. Porovnáním české právní úpravy se slovenskou ve čtvrté kapitole jsem zjistila, že trestné činy úředních osob jsou ve slovenském trestním zákoně u kvalifikované formy u úmyslného jednání vyšší. Z toho vyplývá, že Slovenská republika postihuje tyto trestné činy přísněji. V páté kapitole jsem navázala na další trestné činy, které s trestnými činy úředních osob mohou souviset. Stručně jsem charakterizovala trestné činy úplatkářství, které jsou někdy nazývány jako „korupční trestné činy“. Podrobněji jsem se ale těmito trestnými činy nezabývala. Cílem šesté kapitoly bylo, pro lepší pochopení, uvést obecné příklady zneužití pravomoci. O trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby může jít, když starosta obce, ve smyslu trestního zákona považován jako jeden z orgánu samosprávy za úřední osobu, uzavřel s podnikatelem kupní smlouvu o koupi nemovitosti v majetku obce, ačkoliv k takovému úkonu potřeboval souhlas zastupitelstva. Tímto jednáním překročil svoji pravomoc. V poslední kapitole jsem vybrala konkrétní skupinu úředních osob, a to Policii České republiky. Policie ČR jako ozbrojený bezpečnostní orgán má za hlavní cíl chránit a udržovat veřejný pořádek. Ze statistik vyplývá, že mezi léty 1996 až 2006 byl nejvyšší počet objasněných trestných činů zaznamenán v roce 2001 (665 skutků). Naopak nejnižší počet objasněných trestných činů byl evidován v roce 2006 (228 skutků). Podle právní kvalifikace trestných činů jsou nejčastějšími delikty policistů trestné činy zneužití pravomoci úřední osoby.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A JINÝCH ZDROJŮ

Monografie

Aktuální problémy rekodifikace trestního práva hmotného : sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference konané dne 11.5.2007 v Praze. 1. Praha : Karolinum, 2007. 200 s. ISBN 978-80-246-1700-8.

DAVID, Vladislav; NETT, Alexander. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém* . 1. Praha : C.H.Beck, 2007. 345 s. ISBN 978-80-7179-562-9.

HULÍNSKÝ, Petr. *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí.* Praha : Police History, 2008. 153 s. ISBN 978-80-86477-47-3.

CHMELÍK, Jan, et al. *Pozornost, úplatek a korupce* . Praha : Linde, 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X.

CHMELÍK, Jan, et al. *Trestní právo hmotné.* Praha : Linde, 2009. 292 s. ISBN 978-80-7201-785-0.

JELÍNEK, Jiří, et al. *O novém trestním zákoníku : Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny.* 1. Praha : Leges, 2009. 224 s. ISBN 978-80-87212-21-9.

JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné.* 1. Praha : Leges, 2009. 896 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné.* 3. Praha : Linde, 2008. 831 s. ISBN 978-80-7201-696-9.

JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní zákoník a trestní řád.* 1. Praha : Leges, 2009. 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6.

JELÍNEK, Jiří; SOVÁK, Zdeněk. *Trestní zákon a trestní řád.* 18. Praha : Linde, 2002. 916 s. ISBN 80-7201-366-1.

KRATOCHVÍL, Vladimír, et al. *Kurs trestního práva : Trestní právo hmotné.* 1. Praha : C.H.Beck, 2009. 797 s. ISBN 978-80-7400-042-3.

MATES, Pavel, et al. *Nové policejní právo.* Praha : Linde, 2009. 338 s. ISBN 978-80-7201-743-0.

RUŽIČ, Dušan. *Vývoj hospodářské kriminality v letech 2003-2008 a její legislativní úprava v České republice včetně porovnání s právní úpravou ve Slovenské republice.* Kunovice : Evropský polytechnický institut, 2008. 106 s. ISBN 978-80-7314-166-0.

Slovenský trestní zákon : překlad Artlingua. 1. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. 201 s. ISBN 80-7338-055-2.

SOLNAŘ, Vladimír, et al. *Systém českého trestního práva*. 1. Praha : Novatrix, 2009. 283 s. ISBN 978-80-254-4033-9.

SOLNAŘ, Vladimír; FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Základy trestní odpovědnosti*. 1. Praha : Orac, 2003. 455 s. ISBN 80-86199-74-6.

ŠABATA, Karel. *Trestní právo hmotné po rekodifikaci*. Kunovice : Evropský polytechnický institut, 2009. 71 s. ISBN 978-80-7314-174-5.

ŠÁMAL, Pavel; PÚRY, František; RIZMAN, Stanislav. *Trestní zákon*. 4. Praha : C.H.Beck, 2001. 1482 s. ISBN 80-7179-579-8.

ŠÁMAL, Pavel, et al. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. 2. Praha : C.H.Beck, 2007. 1199 s. ISBN 978-80-7179-375-5.

Další zdroje

Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku. Dostupný z:

<http://portal.justice.cz/uvod/justice.aspx>.

Rozhodnutí nejvyššího soudu. Dostupný z: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php>

Slovenský trestní zákon. Dostupný z: www.zbierka.sk/zz/predpisy

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.

Internetové zdroje

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/policiste.html>

Příloha

PŘÍKLADY ZE SOUDNÍCH SÍNÍ

Případ č. 1

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. 12. 2002, sp. zn. 21 T 79/98, byl obviněný kpt. PČR L. N. **uznán vinným**:

1. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. formou pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. **v jednočinném souběhu s trestnými činy zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák. **a přijímání úplatku** podle § 160 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., protože po vzájemné dohodě s K. K., a L. Č., přijal dne 27. 9. 1991 na svém pracovišti v P., trestní oznámení o vloupání do vozidla Ford Fiesta, s tím, že z vozidla byla odcizena mimo jiné i videokamera zn. Panasonic zapůjčená v půjčovně J. H, a s K. K. sepsal protokol o výsledku svědka, ačkoli od samého počátku věděl, že vloupání do vozidla provedeno nebylo, přičemž na základě přijetí nepravdivého oznámení Č. p., a. s., P., J. H., vyplatila pojistné plnění ve výši 40.701,- Kč a obž. kpt. PČR L. N. za přijetí nepravdivého trestního oznámení, sepsání nepravdivé výpovědi s K. K., obdržel od L. Č. částku 500,- Kč, přičemž tuto kameru si K. K. ponechal pro svou potřebu,

2. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. formou pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. **v jednočinném souběhu s trestnými činy zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zák. **a přijímání úplatku** podle § 160 odst. 1, 3 písm. a) tr. zák., protože po vzájemné dohodě s K. K., přijal dne 22. 9. 1993 na svém pracovišti O. ú. v P., od P. Ch. oznámení o odcizení vozidla tov. zn. Opel Calibra, ač věděl, že vozidlo odcizeno nebylo, sepsal s P. Ch. protokol o výsledku svědka, přičemž na základě přijetí nepravdivého oznámení bylo Č. p., a. s., P., poskytnuto P. Ch. plnění z pojistné události ve výši 625.520,- Kč a za přijetí nepravdivého oznámení, sepsání nepravdivé výpovědi s P. Ch., obdržel od P. Ch. částku 10.000,- Kč,

3. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. formou pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. **v jednočinném souběhu s trestnými činy zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zák. **a přijímání úplatku** podle § 160 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák.

Za tyto trestné činy byl obviněný odsouzen podle § 158 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. **k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let**, přičemž podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. byl pro jeho výkon zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 47 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen **trest ztráty vojenské hodnosti**.

Případ č. 2

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 26. 3. 2004, sp. zn. 2 T 126/2003, byli R. F. a L. F. uznáni vinnými trestnými činy **zneužití pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák., ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. a výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., za který byli odsouzeni podle § 158 odst. 1, § 35 odst. 1 tr. zák. **k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šestnácti měsíců, s podmíněným odkladem jeho výkonu** podle § 58 odst. 1, § 59 odst. 1 tr. zák. **na zkušební dobu v trvání tří let**. Současně jim byl podle § 49 odst. 1 tr. zák. uložen trest **zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání v ozbrojených sborech v trvání tří let**. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. jim dále byla uložena povinnost nahradit společně a nerozdílně poškozenému M. M., bytem P., P., škodu ve výši 13 800 Kč.

Podle § 229 odst. 2 tr. ř. pak byl poškozený M. M. odkázán se zbytkem nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění obvodního soudu se obvinění měli uvedené trestné činnosti dopustit tím, že dne 23. 2. 2003 kolem 9.00 hod. v P., P. ulici, kde v rámci své služby kontrolovali špatně zaparkovaná vozidla, poté, co byli osloveni M. M., který zde venčil psa, požadovali po něm prokázání totožnosti občanským průkazem, který jmenovaný u sebe neměl, a když si pro něj chtěl dojít domů, ve stejné ulici, rozběhli se za ním, snažili se ho strhnout na zem, přičemž ho bili rukama a obviněný L. F. i tomfou, srazili ho na chodníku do psích výkalů, kde se ho snažili spoutat, smýkali s ním po zemi, o dům a o auto, a poté, co se snažil mobilním telefonem přivolat policii, přivolali posilu M. p., a poté obviněný L. F. opětovně strhl M. M. na zem a skočil mu koleno na záda, a tímto jednáním způsobili poškozenému pohmoždění levé strany hrudníku se zlomeninami pátého až sedmého žebra vlevo, mnohočetná pohmoždění levého bérce, kolena, levého lokte a pohmoždění na obou předloktích, čímž byl podstatně omezen v obvyklém způsobu života po dobu nejméně jednoho týdne.

Případ č. 3

Rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 2 T 164/2001, byl obviněný Mgr. R. P. **uznán vinným trestnými činy zpronevěry** podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. a **zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák., které podle výroku rozsudku spáchal tím, že „jako náměstek primátora M. O. pověřený zprovozněním evakuačních středisek v objektech škol a předškolních zařízení na území města O. a zajištěním jejich plynulého chodu v době povodní, postupně ve dnech 15. 7. 1997, 22. 7. 1997, 28. 7. 1997 a 15. 8. 1997 vyzvedl z pokladny Úřadu města O., celkovou částku 1 milion Kč, která byla určena k nákupu rychle se kazících potravin a léků potřebných v evakuačních střediscích na pomoc postiženým občanům, přičemž k tomuto účelu použil 56.545 Kč, zbylé peníze si ponechal pro svoji potřebu, po skončení činnosti těchto zařízení, nejpozději k 1. 9. 1997, je nevrátil a až po opakovaných výzvách funkcionářů Úřadu města O. prostřednictvím V. Č. poukázal ve dnech 8. 12. 1997 až 10. 12. 1997 ve 4 splátkách částku 621.739,60 Kč na povodňové

konto Města O., ač ji měl vrátit do pokladny úřadu a při vyúčtování zbytku zálohy, které v rozporu se směrnicemi Úřadu města O. č. 1 ke zpracování účetnictví a s usnesením rady ÚMO O. ze dne 2. 9. 1997 provedl až v prosinci roku 1997, předložil fiktivní faktury a paragony o nákupu potravin od firmy A. spol. s r. o. O. v ceně 209.461,40 Kč, od podnikatele Š. v ceně 79.602,30 Kč a od I. Š., majitelky firmy K. P., O., v ceně 39.582,50 Kč, přičemž zboží podle těchto dokladů v celkové ceně 328.640,20 Kč nezakoupil a občanům postiženým povodněmi nedodal a tím způsobil Městu O. škodu nejméně v této výši, přičemž se svěřenými prostředky hospodařil v rozporu s ust. § 73 odst. 1 písm. d) zák. č. 65/65 Sb. zák., zákoníku práce a § 13 odst. 2 zák. č. 367/90 Sb. zák. o obcích v tehdy platném znění“.

Za tyto trestné činy mu byl uložen podle § 158 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. **úhrnný trest odnětí svobody na 20 měsíců, jehož výkon** byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. **podmíněně odložen na zkušební dobu 30-ti měsíců.**

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán k povinnosti zaplatit Statutárnímu městu O. částku 310.357,90 Kč.

Případ č. 4

Obviněný M. T. byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 1. 2003, sp. zn. 8 To 649/2002, rozhodujícím na podkladě jeho odvolání jako soudem odvolacím, **uznán vinným** trestným činem **maření úkolu veřejného činitele** z nedbalosti podle § 159 odst. 1 tr. zák. a odsouzen podle téhož ustanovení k trestu **odnětí svobody v trvání šesti měsíců**, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. **podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku.** Tento rozsudek soud druhého stupně vyhlásil poté, co v celém rozsahu zrušil rozsudek Okresního soudu Plzeň - město ze dne 26. 9. 2002, sp. zn. 1 T 113/2001.

Podle zjištění odvolacího soudu se obviněný dopustil uvedeného trestného činu tím, že v P. jako strážník Městské policie P. dne 27. 1. 1999 kolem 06.30 hodin ve funkci velitele směny ve služebně Městské policie v průběhu výkonu služby poté, co S. J. předvedla na služebnu muže nezjištěné totožnosti, který ji krátce předtím na A. třídě fyzicky napadl, čemuž se ubránila, pachatele spoutala na ruku, společně s dalším neustanoveným strážníkem Městské policie, tohoto muže před vchodem do služebny

převzali a odvedli do služebny, načež s poškozenou J. nebyl sepsán žádný záznam o jejím přepadení a o předvedení osoby a obžalovaný toto neoznámil Policii ČR ani svým nadřízeným tak, jak mu bylo uloženo zejména v § 7 odst. 1 a § 10 zák. č. 553/1991 Sb., ve znění pozdějších změn a doplňků, a pachatele bez dalších opatření propustil.

Případ č. 5

Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. 3 T 145/2004, byl obviněný Ing. V. H. **uznán vinným** trestným činem **zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. c) tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že (stručně uvedeno) v období od 19. 10. 1999 do poloviny listopadu roku 2002 jako vyšetřovatel Okresního úřadu vyšetřování Okresního ředitelství Policie ČR v P., pověřený prováděním úkonů směřujících k objasnění náhlého úmrtí nezletilého L. K., k němuž došlo dne 18. 10. 1999, v rozporu s ustanovením § 2 odst. 4, 5, 6 tehdy platného trestního řádu, úmyslně s vědomím možných následků v období nejméně od začátku roku 2000 do poloviny listopadu roku 2002 nečinil v trestní věci žádných úkonů, ačkoli byl srozuměn s tím, že tato nečinnost může způsobit promlčení skutku podezřelé osoby a rovněž znemožňuje výkon práv poškozených, trestní věc vědomě neodůvodněně pomíjejíc vyjádření nezletilého L. H., které řádně nezadokumentoval a které odůvodňovalo spolu s dalšími písemnými materiály sdělení obvinění pachateli J. P., s datem 5. 12. 1999 podle § 159 odst. 1 tehdy platného trestního řádu odložil, toto své rozhodnutí předal poškozené matce zesnulého nezletilého až dne 19. 11. 2002, kdy v důsledku jeho jednání došlo k promlčení trestního stíhání skutku J. P. a k závažnému zásahu do práv poškozených garantovaných čl. 36 Listiny základních práv a svobody a ustanoveními trestního řádu.

Za to byl obviněný soudem I. stupně odsouzen podle § 158 odst. 1, § 53 odst. 2 písm. b) a § 54 odst. 3 tr. zák. **k peněžitému trestu ve výši 40.000,- Kč s náhradním trestem**

odnětí svobody v trvání 6 měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená M. K. odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Příloha č. 1

PŘÍKLADY ZE SOUDNÍCH SÍNÍ

Případ č. 1

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. 12. 2002, sp. zn. 21 T 79/98, byl obviněný kpt. PČR L. N. **uznán vinným:**

1. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. formou pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. **v jednočinném souběhu s trestnými činy zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák. **a přijímání úplatku** podle § 160 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., protože po vzájemné dohodě s K. K., a L. Č., přijal dne 27. 9. 1991 na svém pracovišti v P., trestní oznámení o vloupání do vozidla Ford Fiesta, s tím, že z vozidla byla odcizena mimo jiné i videokamera zn. Panasonic zapůjčená v půjčovně J. H, a s K. K. sepsal protokol o výslechu svědka, ačkoli od samého počátku věděl, že vloupání do vozidla provedeno nebylo, přičemž na základě přijetí nepravdivého oznámení Č. p., a. s., P., J. H., vyplatila pojistné plnění ve výši 40.701,- Kč a obž. kpt. PČR L. N. za přijetí nepravdivého trestního oznámení, sepsání nepravdivé výpovědi s K. K., obdržel od L. Č. částku 500,- Kč, přičemž tuto kameru si K. K. ponechal pro svou potřebu,

2. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. formou pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. **v jednočinném souběhu s trestnými činy zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zák. **a přijímání úplatku** podle § 160 odst. 1, 3 písm. a) tr. zák., protože po vzájemné dohodě s K. K., přijal dne 22. 9. 1993 na svém pracovišti O. ú. v P., od P. Ch. oznámení o odcizení vozidla tov. zn. Opel Calibra, ač věděl, že vozidlo odcizeno nebylo, sepsal s P. Ch. protokol o výslechu svědka, přičemž na základě přijetí nepravdivého oznámení bylo Č. p., a. s., P., poskytnuto P. Ch. plnění z pojistné události ve výši 625.520,- Kč a za přijetí nepravdivého oznámení, sepsání nepravdivé výpovědi s P. Ch., obdržel od P. Ch. částku 10.000,- Kč,

3. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. formou pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. **v jednočinném souběhu s trestnými činy zneužívání**

pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zák. a **přijímání úplatku** podle § 160 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák.

Za tyto trestné činy byl obviněný odsouzen podle § 158 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. **k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let**, přičemž podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. byl pro jeho výkon zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 47 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen **trest ztráty vojenské hodnosti**.

Případ č. 2

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 26. 3. 2004, sp. zn. 2 T 126/2003, byli R. F. a L. F. uznáni vinnými trestnými činy **zneužití pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák., ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. a výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., za který byli odsouzeni podle § 158 odst. 1, § 35 odst. 1 tr. zák. **k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šestnácti měsíců, s podmíněným odkladem jeho výkonu** podle § 58 odst. 1, § 59 odst. 1 tr. zák. **na zkušební dobu v trvání tří let**. Současně jim byl podle § 49 odst. 1 tr. zák. uložen trest **zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu zaměstnání v ozbrojených sborech v trvání tří let**. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. jim dále byla uložena povinnost nahradit

společně a nerozdílně poškozenému M. M., bytem P., P., škodu ve výši 13 800 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. pak byl poškozený M. M. odkázán se zbytkem nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění obvodního soudu se obvinění měli uvedené trestné činnosti dopustit tím, že dne 23. 2. 2003 kolem 9.00 hod. v P., P. ulici, kde v rámci své služby kontrolovali špatně zaparkovaná vozidla, poté, co byli osloveni M. M., který zde venčil psa, požadovali po něm prokázání totožnosti občanským průkazem, který jmenovaný u sebe neměl, a když si pro něj chtěl dojít domů, ve stejné ulici, rozběhli se za ním, snažili se ho strhnout na zem, přičemž ho bili rukama a obviněný L. F. i tomfou, srazili ho na chodníku do psích výkalů, kde se ho snažili spoutat, smýkali s ním po zemi, o dům a o auto, a poté, co se snažil mobilním telefonem přivolat policii, přivolali posilu M. p., a poté obviněný L. F. opětovně strhl M. M. na zem a skočil mu kolena na záda, a tímto jednáním způsobili poškozenému pohmoždění levé strany hrudníku se zlomeninami pátého až sedmého žebra vlevo, mnohočetná pohmoždění levého bérce, kolena, levého lokte a pohmoždění na obou předloktích, čímž byl podstatně omezen v obvyklém způsobu života po dobu nejméně jednoho týdne.

Případ č. 3

Rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 2 T 164/2001, byl obviněný Mgr. R. P. **uznán vinným trestnými činy zpronevěry** podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. a **zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. a) tr. zák., které podle výroku rozsudku spáchal tím, že „jako náměstek primátora M. O. pověřený zprovozněním evakuačních středisek v objektech škol a předškolních zařízení na území města O. a zajištěním jejich plynulého chodu v době povodní, postupně ve dnech 15. 7. 1997, 22. 7. 1997, 28. 7. 1997 a 15. 8. 1997 vyzvedl z pokladny Úřadu města O., celkovou částku 1 milion Kč, která byla určena k nákupu rychle se kazících potravin a léků potřebných v evakuačních střediscích na pomoc postiženým občanům, přičemž k tomuto účelu použil 56.545 Kč, zbylé peníze si ponechal pro svoji potřebu, po skončení činnosti těchto zařízení, nejpozději k 1. 9. 1997, je nevrátil a až po opakovaných výzvách funkcionářů Úřadu města O. prostřednictvím V. Č. poukázal ve

dnech 8. 12. 1997 až 10. 12. 1997 ve 4 splátkách částku 621.739,60 Kč na povodňové konto Města O., ač ji měl vrátit do pokladny úřadu a při vyúčtování zbytku zálohy, které v rozporu se směrnicemi Úřadu města O. č. 1 ke zpracování účetnictví a s usnesením rady ÚMO O. ze dne 2. 9. 1997 provedl až v prosinci roku 1997, předložil fiktivní faktury a paragony o nákupu potravin od firmy A. spol. s r. o. O. v ceně 209.461,40 Kč, od podnikatele Š. v ceně 79.602,30 Kč a od I. Š., majitelky firmy K. P., O., v ceně 39.582,50 Kč, přičemž zboží podle těchto dokladů v celkové ceně 328.640,20 Kč nezakoupil a občanům postiženým povodněmi nedodal a tím způsobil Městu O. škodu nejméně v této výši, přičemž se svěřenými prostředky hospodařil v rozporu s ust. § 73 odst. 1 písm. d) zák. č. 65/65 Sb. zák., zákoníku práce a § 13 odst. 2 zák. č. 367/90 Sb. zák. o obcích v tehdy platném znění“.

Za tyto trestné činy mu byl uložen podle § 158 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. **úhrnný trest odnětí svobody na 20 měsíců, jehož výkon** byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. **podmíněně odložen na zkušební dobu 30-ti měsíců.**

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán k povinnosti zaplatit Statutárnímu městu O. částku 310.357,90 Kč.

Případ č. 4

Obviněný M. T. byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 1. 2003, sp. zn. 8 To 649/2002, rozhodujícím na podkladě jeho odvolání jako soudem odvolacím, **uznán vinným** trestným činem **maření úkolu veřejného činitele** z nedbalosti podle § 159 odst. 1 tr. zák. a odsouzen podle téhož ustanovení k trestu **odnětí svobody v trvání šesti měsíců**, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. **podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku.** Tento rozsudek soud druhého stupně vyhlásil poté, co v celém rozsahu zrušil rozsudek Okresního soudu Plzeň - město ze dne 26. 9. 2002, sp. zn. 1 T 113/2001.

Podle zjištění odvolacího soudu se obviněný dopustil uvedeného trestného činu tím, že v P. jako strážník Městské policie P. dne 27. 1. 1999 kolem 06.30 hodin ve funkci velitele směny ve služebně Městské policie v průběhu výkonu služby poté, co S. J. předvedla na služebnu muže nezjištěné totožnosti, který ji krátce předtím na A. třídě fyzicky napadl, čemuž se ubránila, pachatele spoutala na rukou, společně s dalším

neustanoveným strážníkem Městské policie, tohoto muže před vchodem do služebny převzali a odvedli do služebny, načež s poškozenou J. nebyl sepsán žádný záznam o jejím přepadení a o předvedení osoby a obžalovaný toto neoznámil Policii ČR ani svým nadřízeným tak, jak mu bylo uloženo zejména v § 7 odst. 1 a § 10 zák. č. 553/1991 Sb., ve znění pozdějších změn a doplňků, a pachatele bez dalších opatření propustil.

Případ č. 5

Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. 3 T 145/2004, byl obviněný Ing. V. H. **uznán vinným** trestným činem **zneužívání pravomoci veřejného činitele** podle § 158 odst. 1 písm. c) tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že (stručně uvedeno) v období od 19. 10. 1999 do poloviny listopadu roku 2002 jako vyšetřovatel Okresního úřadu vyšetřování Okresního ředitelství Policie ČR v P., pověřený prováděním úkonů směřujících k objasnění náhlého úmrtí nezletilého L. K., k němuž došlo dne 18. 10. 1999, v rozporu s ustanovením § 2 odst. 4, 5, 6 tehdy platného trestního řádu, úmyslně s vědomím možných následků v období nejméně od začátku roku 2000 do poloviny listopadu roku 2002 nečinil v trestní věci žádných úkonů, ačkoli byl srozuměn s tím, že tato nečinnost může způsobit promlčení skutku podezřelé osoby a rovněž znemožňuje výkon práv poškozených, trestní věc vědomě neodůvodněně pomíjejíc vyjádření nezletilého L. H., které řádně nezadokumentoval a které odůvodňovalo spolu s dalšími písemnými materiály sdělení obvinění pachateli J. P., s datem 5. 12. 1999 podle § 159 odst. 1 tehdy platného trestního řádu odložil, toto své rozhodnutí předal poškozené matce zesnulého nezletilého až dne 19. 11. 2002, kdy v důsledku jeho jednání došlo k promlčení trestního stíhání skutku J. P. a k závažnému zásahu do práv poškozených garantovaných čl. 36 Listiny základních práv a svobody a ustanoveními trestního řádu.

Za to byl obviněný soudem I. stupně odsouzen podle § 158 odst. 1, § 53 odst. 2 písm. b)

a § 54 odst. 3 tr. zák. **k peněžitému trestu ve výši 40.000,- Kč s náhradním trestem odnětí svobody v trvání 6 měsíců.** Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená M. K. odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Daniela Krejčová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Bronislava Coufalová
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ ÚŘEDNÍMI OSOBAMI
Název v angličtině:	CRIMINAL ACTS COMMITTED BY OFFICIAL
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce je zaměřena na problematiku trestné činnosti úředních osob. Práce má pouze teoretickou část, která se skládá ze 7 kapitol a několika podkapitol. První kapitola se zabývá pojmem trestný čin a formálnímu pojetí trestného činu. Jsou zde uvedeny i znaky trestného činu, které jsou postupně rozebírány. Druhá kapitola se zaměřila na pojem úřední osoby. Zabývá se také trestnými činy týkající se úřední osoby. Je v ní obsažen rozbor skutkových podstat trestných činů zneužití pravomoci úřední osoby a maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Třetí kapitola se stručně zabývá sankcemi za tyto trestné činy. Čtvrtá kapitola se zmiňuje o úplatkářství, které může v jednočinném souběhu navazovat na trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby. Pátá kapitola porovnává českou a slovenskou právní úpravu. V šesté kapitole jsou uvedeny obecné příklady zneužití pravomoci úřední osoby. Sedmá kapitola se věnuje konkrétní kategorii úředních osob, a to Policii České republiky, kde je zpracován přehled trestné činnosti policistů, na základě zprávy Inspekce ministerstva vnitra.</p>
Klíčová slova:	Úřední osoba, trestný čin, zneužití pravomoci úřední osoby, protiprávnost, znaky skutkové podstaty, trestní zákoník, formální pojetí, úmysl, nedbalost, trestní sankce

Anotace v angličtině:	Bachelor's thesis is focused on crime official. Labour has only a theoretical part, which consists of 7 chapters and several sections. The first chapter deals with the concept of crime and the formal concept of crime. They are listed here as well as criminal offenses, which are gradually being dismantled. The second chapter focuses on the concept of public officers. It also deals with crimes relating to public officers. Is it included an analysis of the facts of the offenses of abuse of power and obstruction of an official mission officials of negligence. The third chapter briefly deals with the penalties for such offenses. The fourth chapter refers to corruption, which may engage in single-acting overlapping of the offense of misuse of powers by official persons. The fifth chapter compares the Czech and Slovak legislation. The sixth chapter provides general examples of abuse of power officials. The seventh chapter is devoted to a specific category of public officers, and Police of the Czech Republic, where a review of crime officers, the report Inspection Department of the Interior.
Klíčová slova v angličtině:	Official person, crime, abuse of powers of public officers, unlawful, constituent elements, the Penal Code, a formal concept, intention, recklessness, criminal sanctions
Přílohy vázané v práci:	Rozhodnutí nejvyššího soudu
Rozsah práce:	36 s
Jazyk práce:	čeština